

METSO – ETT NYTT SÄTT ATT SKYDDA NATUREN

FÖR TRYGGANDET AV SKOGARNAS MÅNGFALD

METSO – ETT NYTT SÄTT ATT SKYDDA NATUREN

FÖR TRYGGANDET AV SKOGARNAS MÅNGFALD

Biodiversitetsprogrammet för södra Finlands skogar METSO, som genomfördes åren 2003-2007, har skapat ett nytt tänkesätt när det gäller det finländska naturskyddet. Det skydd av objekt som sker på myndigheternas initiativ håller på att ändra form till avtal eller handel på basis av efterfrågan och utbud. Skogsägarna svarar mot samhällets efterfrågan genom att bjuda ut sina ekologiskt värdefulla skogar för att skyddas. Frivillighet är nyckelordet. Utgående från den omfattande utvärdering och forskning som anknyter till METSO kan man slå fast att METSO blev en succé som behövs i hela södra Finland.

FRIVILLIGHET ÄR NYCKELORDET

METSO – biodiversitetsprogrammet för södra Finlands skogar – var ett försöksprogram som genom statsrådets beslut genomfördes åren 2003-2007 för att trygga mångfalden i skogarna i södra Finland, västra delen av Uleåborgs län och sydvästra Lappland.

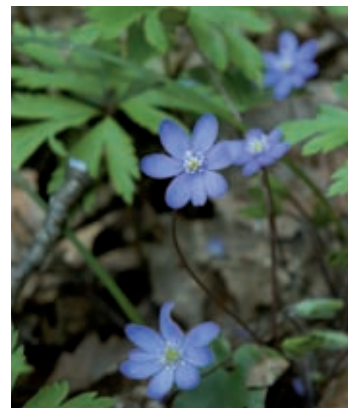
Inom METSO prövades nya naturskyddsmetoder som bygger på skogsägarnas fria vilja. Myndigheternas anskaffning av skyddsobjekt förvandlades till efterfrågan som markägarna svarade mot genom att erbjuda sina ekologiskt värdefulla skogar för att skyddas. Efter förhandlingar slöt man avtal om skyddet på villkor som var tillfredsställande för bägge parterna.

RESULTAT GENOM SAMARBETE

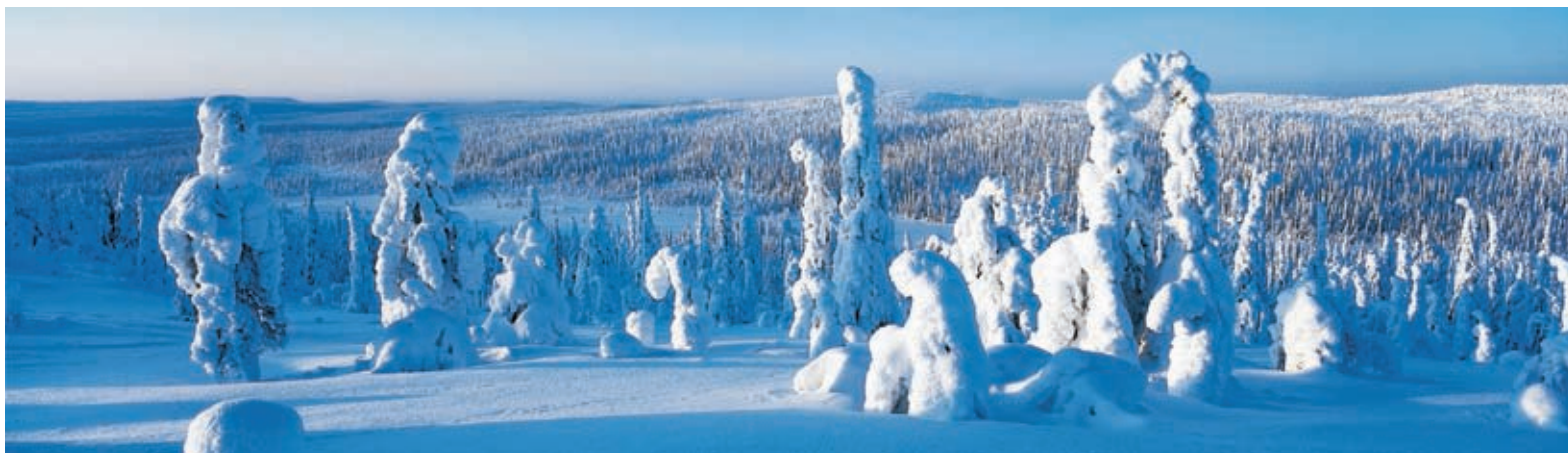
Redan från första början ställdes det stora förväntningar på METSO-programmet. Under hela programtiden har METSO haft ett brett stöd hos olika grup-

peringar i samhället. Samarbetet och upprättandet av nätverk mellan olika organisationer tog ett stort kliv framåt tack vare METSO. Miljöcentralernas och skogscentralernas samarbete fann nya former och skogsägarna samt intresse- och medborgarorganisationerna deltog aktivt på lokalnivå. Det satsades också avsevärt på informationsspridning och kommunikation.

METSOs approach som bygger på frivillighet har fått skogsägarna att förhålla sig välvilligare till naturskydd än förut. Skogsägarna var redo att skydda sina skogar om de i gengäld erbjöds en skälig ersättning. När skogsägarna dessutom fick behålla äganderätten till marken om de så ville, började avtal slutas i snabb takt.

ANTTI KOTISAARI

POSITIV INSTÄLLNING TILL SKYDD ÖVERRASKADE

Det ingicks också avtal som ledde till försäljning, byte av områden och långvariga skyddsavtal. Tack vare samarbetet sträckte sig vissa projekt över lägenhetsgränserna. Att åstadkomma stora områdeshelheter som tryggar skogarnas mångfald på flera hundra hektar – samarbetsnätverk – måste ses som anmärkningsvärt i Finland, eftersom vårt skogsbruk domineras av små lägenheter och skogsfigurer.

MÅNGSIDIGT PROGRAM

Som ett led i METSO har man reviderat lagstiftningen och anvisningarna om skogsvård så att skogsskydd betonas allt mer. Vidare utreddes de ur naturskyddssynpunkt värdefulla objekten i statens ekonomiskogar på METSO-området. Utöver de tidigare skyddade

områdena i ekonomiskogarna påträffades ytterligare 5 000 hektar skogar med ansevärd naturvårdsbiologiska värden. Också inom planeringen blev tryggheten av mångfalden på statens marker effektivare. Man har kartlagt naturvärdena på naturskyddsområden och förbättrar deras kvalitet genom att återställa områden till naturtillstånd med hjälp av s.k. restaurering.

NATURTILLSTÅND GENOM RESTAURERING

Syftet med restaurering är att bredda de karaktärsdrag i naturliga skogar som är viktiga för mångfalden. I moskogor är mängden död ved, grova aspar och trädbeståndets varierande struktur sådana egenskaper. En restaureringsmetod som prövades var att bränna ner skogar med fullständigt trädbestånd. Restaurering av myrar återställer myren till naturtillstånd under loppet av några år när man fyller eller

AHTI KOTISAARI

Tre år sedan skogsbranden: när de brända träden lämnades kvar blev området värdefullt för många arter och passar bra som objekt för naturvårdshandel.

täpper till dikena. METSO var ett övergripande program som avancerade samtidigt på många fronter och effektivt undersökte nya metoder för att säkra skogarnas mångfald och skapade förutsättningar för att ta dem i bruk i större utsträckning. Man letade också efter metoder som förbättrar skyddsområdenas biologiska tillstånd. METSO-programmet omfattade totalt 17 åtgärdshelheter. Dess budget (2003-2007) uppgick till 65 miljoner euro.

METSO BLEV EN SUCCÉ

METSO var ett utmanande experiment som utmynnade i en succé. Det gjordes djärva nya drag vars framgång ingen kunde garantera på förhand. Nya tillvägagångssätt, som kan fungera också i andra

länder som påminner om Finland, produktifierades. METSO är Finlands nya framgångsrika svar på många svåra frågor när det gäller att sammanjämka skogsskydd och ekonomiskt utnyttjande av skogen.

STARK FORSKNING SOM STÖD

METSO-programmet stöddes av omfattande forskningsprogram. Forskning behövs också framöver för att få fram ett starkt kunskapsunderlag för utvecklandet. Hittills har totalt cirka 20 miljoner euro avsatts för den forskning som krävs för att följa upp och utvärdera METSO. Merparten utgörs av mångfaldsprogrammet MOSSE (2003-2006), där skogliga frågor är i prioritet, samt forskningsprogrammet för bristfälligt kända och hotade skogsarter PUTTE (2003-2007).

AHTI KOTISAARI

TEEMU RINTALA

Ängsskinnbaggen (*S. leucocephalus*) lever på olika klockväxter. Skinnbaggarna är rätt okända och de undersöks inom ramen för forskningsprogrammet PUTTE.

AHTI KOTISAARI

METSO I ETT NÖTSKAL

Utvärderingen av METSO och forskningsresultaten ger vid handen att METSO har lyckats skapa ett nytt tillvägagångssätt för att skydda naturen och trygga mångfalden i ekonomiskogarna. Till sin karaktär var METSO ett test av nya metoder på försöksområden. Också vid regional avgränsning visade försöksprojekten att de frivilliga metoderna fungerar och att det är möjligt att säkra mångfalden i skogarna utgående från skogsägarnas egen vilja. Det bjöds ut fler områden för att skyddas än vad anslagen medgav, de skyddade områdena är ekologiskt värdefulla och med olika slags samarbetsnätverk kunde man få t.o.m. stora helheter skyddade när skogsägarna och organisationerna drog åt samma håll. Det visade sig att skogsägarna är välvilligt inställda till skogsskydd om de får gängse ersättning för skyddet av mångfalden och själva får vara initiativtagare och behandlas som jämbördiga förhandlingsparter.

METSO har lett till att skogsskyddet blivit allt mer accepterat i samhället. Skyddet av skogsnaturens mångfald och ett hållbart nyttjande av skogen betraktas som det finländska skogsbrukets och skogsindustrins trumfkort på den internationella marknaden. METSOs tillvägagångssätt har ett brett understöd och det anses viktigt att de tas i bruk i hela landet.

Tack vare METSO uppfyller Finland också sina internationella förpliktelser allt effektivare.

ETT NYTT PROGRAM MED AVSTAMP I METSO

Utifrån erfarenheterna från METSO bereds ett nytt handlingsprogram för biodiversiteten i södra Finlands skogar (2008-2016) som statsrådet skall fatta beslut om. Programmets syfte är att väsentligt förbättra mångfaldens tillstånd i synnerhet i södra Finland. Biodiversitetsprogrammet överläts till statsrådet tillsammans med justeringen av Nationella skogsprogrammet. Därmed vill man göra säkrandet av skogarnas mångfald till en naturlig del av den hållbara skötseln och användningen av vårt lands viktigaste förnybara naturresurs - skogarna.

För skogsägarna innebär det frivilliga skyddet en alternativ metod att använda skogen, eftersom det nu finns efterfrågan på skogsskydd i hemlandet och internationellt.

INFO PÅ METSOS WEBBPLATS

METSOs framsteg finns noterade på programmets webbplats och i nyhetsbrevet. Adresserna är www.mmm.fi/metso eller www.ymparisto.fi/metso. På sidorna berättas också om beredningen av det nya programmet. Information om beredningen finns dessutom på sidan www.ymparisto.fi/default.asp?node=20996&lan=fi.

AHTI KOTISAARI

Den hotade batonblåvingen (Pseudophilotes baton) behöver solexponerade sluttningar som livsmiljö.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT

mmm.fi

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET